

← **Forrige side:**
Finn Skårderud intervjuer Linn Ullmann

Linn Ullmann runder av bokhøsten med en av årets sterkeste beretninger.

Som hun ser deg

Bok roman

Linn Ullmann
De urolige
Oktober forlag

En rørende og kjærlig bok som tar leseren med inn i minnene.

Idet bokhøsten nærmer seg slutten, kommer Linn Ullmann snikende inn fra siden med en roman som, hadde den utkommet uker tidligere, ville ha blitt nominert til rubbel og bit av litterære priser. Ullmann er en forfatter jeg setter høyt, ikke bare for hennes presise beskrivelser, elegante vendinger og humoristiske språklige påfunn, men for evnen til innlevelse, til virkelig å se menneskene hun skriver om. I *De urolige* forsøker hun å se og forstå sin egen familie.

Hvis jeg kommer meg til München, og inn i et rom der både mamma og pappa er, skal jeg be noen ta et bilde av oss.

Jeg vil eie et bilde av oss tre sammen.

Jeg vil være der når min dag og min natt skal møtes.

Velkjent

Historien om Liv Ullmann og Ingmar Bergman er velkjent: Hun spilte i en av regissørens filmer, de forelsket seg i hverandre, hun ble gravid. Datteren Linn – hans niende, hennes første – ble født utenfor ekteskap, og var tre år da foreldrene gikk hver til sitt. Men båndet mellom foreldrene forble sterkt, han var hennes «bror i natten».

Nederst i datterens veske lig-

Linn Ullmann har valgt romanformen når hun skriver om sitt forhold til foreldrene. FOTO: TOR STENERSEN

ger seks lydbåndopptak: samtaler mellom far og datter, fra den siste våren han levde. Det som skulle være utgangspunktet for en bok om å bli gammel, er redusert til noen sprakete, knitrete opptak – «som om jeg hadde tent et bål og plassert oss mellom flammene». Og hovedpersonen ble innhentet av alderdommen før prosjektet rakk å bli avsluttet.

Gjennom sorgen

Ullmann skriver seg gjennom sorgen, finner språklig styrke i detaljene. Ved hjelp av anekdoter, digresjoner, transkriberinger og små fortellinger tegner hun opp

et sammensatt og fascinerende bilde av den 48 år eldre regissørfaren, en mann som gikk i flanellskjorter og skriblet rett på nattbordet med svart tusj. En mann full av nevroser, som elsket regler og ritualer, skrev advarsler på håndskrevne lapper – «VARNING! FÖRBJUDET FÖR BADANDE BARN ATT VISTAS I TORKSKÅPET!» – og satte punktlighet høyt. «Han kom til et sted og gjorde krav på det, kalte det sitt eget. Først kjærlighet. En intuitiv visshet. Så en plan. Det skal ikke improviseres. Nei. Aldri improviseres. Det skal planlegges ned til minste detalj.» Men også en varm, engasjert og god-

hertet mann, som hadde private filmvisninger nesten hver dag, som skrev rørende små brev til sin kjære «yngste dotter».

De urolige er lettlest og altopp-lukende, men ikke dermed sagt at den er lett å lese: Bak nydelige setninger skjuler det seg komplekse følelser og smertefulle opplevelser. Ullmann beskriver en snill, men ofte fraværende venninne-mor, med nerver som «krøller seg», som plasserer datteren hos barnepiker mens hun selv er borte på filminnspilling. Et av bokens vondeste øyeblikk inntreffer på en av disse reisene. Når moren ikke ringer til avtalt tidspunkt, blir dat-

teren gående hvileløst fra rom til rom mens hun hylr ukontrollert – for så lenge hun fortsetter å hyle, kan ikke moren være død.

Raushet og empati

Forfatteren blir likevel aldri dømmende; hun ser og forstår moren, skildrer henne med raushet og empati. Det er en modig beretning, hele tiden balanserende mellom det vakre og det groteske. Ordene hun velger seg, kommer ofte bardus på, som her: «Det hele har noe av den lyse morgenens marerittaktige loddenhet over seg.» De skiftende synsvinklene – jeg, jenta, hun – de lange setningene, de tekstlige bruddstykkene og de ulike tidsaspektene, skaper en leken og dynamisk tekst, det er som om den blir til mens en leser. Særlig barndomsminnene er skildret med et sånt intimt nærvær at leseren føler hun er til stede, i de lyse rommene i sommerhuset på Fårö, i det store, gule huset i upstate New York.

«For å skrive om virkelige personer, som foreldre, barn, kjærester, venner, fiender, onkler, brødre eller tilfeldig forbipasserende, er det nødvendig å gjøre dem fiktive», skriver Ullmann i boken. «Jeg tror at det er den eneste måten å blåse liv i dem på.»

Gjennom *De urolige* har hun ikke bare forbarmet seg over og blåst nytt liv i foreldrene sine, men også i seg selv, i den usikre jenta som vil bli voksen så fort som mulig. Det er en rørende og kjærlig bok, som får leseren til å tenke tilbake på sine egne minner, huske på bortgjemte historier. Og det er vel noe av det fineste litteraturen kan gjøre?

Ellen Sofie Lauritzen

Bli med på et inspirerende fotokurs i Portugal!

2. - 6. mars 2016, Cascais - Sintra - Lisboaområdet

Dag 1 – Musserende og infomøte på takterrassen, middag. **Dag 2** – Forelesning kamera og lys. Kystsafari med fotografering under veiledning. Bildevisning/tilbakemeldinger. Middag. **Dag 3** – Tur til UNESCO byen Sintra med «Disneyslottet», Parque da Pena og gamlebyen. Fotografering under veiledning. Bildevisning/tilbakemeldinger. Middag. **Dag 4** – Forelesning portrett/mennesker. Fotografering under veiledning, portrett- og kjærestefotografering i parken. Bildevisning/tilbakemeldinger. Middag. **Dag 5** – Frokost. Tid på egenhånd. Hjemreise.

A-kortpris: kr 8 600,- + fly

Uten A-kort vil en høyere pris gjelde. Fly bestilles av hver enkelt deltager.
Bestilling: 970 64 131 // tone.haugerud@online.no // www.grandefoto.no
For mer info om turen og hva som er inkludert: www.akortet.no

grandefoto

Aftenposten